

Sygn. akt **III AUa 1005/17**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak

Sędziowie: SSA Małgorzata Aleksandrowicz

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2018 r. w Poznaniu

sprawy **R. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji R. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 czerwca 2017 r. sygn. akt VII U 1222/17

- zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy R. P. prawo do emerytury w obniżonym wieku począwszy od (...);
- zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz wnioskodawcy R. P. kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Małgorzata Aleksandrowicz
--------------------------------	-------------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 czerwca 2015 r. o znaku (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm.) oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43, ze zm.), po rozpoznaniu wniosku z dnia 4 maja 2015 r., odmówił R. P. prawa do emerytury wobec udowodnienia przez niego 4 lat, 7 miesięcy i 15 dni okresu pracy w szczególnych warunkach, zamiast wymaganego okresu wynoszącego 15 lat. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a przedłożone dokumenty nie dają podstaw do uwzględnienia okresów jako pracy w szczególnych warunkach. Na podstawie dowodów dołączonych do wniosku, uzyskanych w wyniku przeprowadzonego

postępowania, Zakład przyjął za udowodnione okresy na dzień 1 stycznia 1999 r. 26 lat, 4 miesiące i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Od powyższej decyzji R. P. odwołał się do Sądu Okręgowego w Poznaniu, podnosząc, że w latach 1979-1988 był zatrudniony w Kombinacie (...), w latach 1991-1994 w Zakładzie (...) w latach 1995-1997 w Zakładzie Pracy (...). Wymienione zakłady pracy nie istnieją, a odwołujący nie ma kontaktu z osobami, które mogłyby potwierdzić, że wykonywał prace w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, wyrokiem z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie VII U 2046/15, oddalił odwołanie R. P..

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 29 marca 2017 r. w sprawie III AUa 1041/16, uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 16 lutego 2016 r. i sprawę przekazał sądowi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny stwierdził, że Sąd I instancji nie dokonał w sprawie istotnych ustaleń, a tym samym nie rozpoznał istoty sprawy i przedwcześnie oddalił odwołanie, co wynikało z błędnej oceny, że ubezpieczony w toku postępowania nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie podnoszonych przez siebie twierdzeń. W konsekwencji, Sąd I instancji uznał, że odwołujący nie spełnił wszystkich warunków przewidzianych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nie wykazał on, aby w spornym okresie, tj. od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r. oraz od 1 stycznia 1995 r. do 28 lutego 1997 r. i od 1 marca 1997 r. do 22 maja 1997 r., wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres 15 lat. Tym bardziej, że odwołujący przedstawił dowody na okoliczność wykonywania pracy spawacza w Kombinacie (...) w P., (...) W. B. i (...) E. B., a Sąd I instancji dokonał pobieżnej oceny przedłożonych dokumentów. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien na nowo przeprowadzić postępowanie dowodowe w całości i ustalić jakie konkretnie odwołujący wykonywał w spornym okresie czynności, czy istotnie – jak wynika ze świadectw pracy – odwołujący wykonywał czynności spawacza, jaki był rodzaj tych czynności spawalniczych, czy wykonywał je każdego dnia i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz czego dotyczyły i jaki był charakter i wymiar ewentualnie wykonywanych prac ślusarskich, czy miały one związek z procesem spawania, czy były czynnościami przygotowującymi elementy do spawania, czy też były to odrębne typowe prace ślusarskie, mając na względzie wnioski dowodowe odwołującego zawarte w złożonej apelacji. Sąd I instancji powinien przeprowadzić dowód z przesłuchania ubezpieczonego, świadka W. B. (który być może – oprócz wiedzy co do rodzaju i czasu trwania czynności wnioskodawcy w czasie zatrudnienia w jego zakładzie – będzie posiadał także wiedzę o przebiegu pracy wnioskodawcy, rodzaju, zakresie, czasie trwania czynności wnioskodawcy podczas jego zatrudnienia w firmie (...) oraz o przyczynie zawarcia w świadectwie pracy wnioskodawcy z dnia 23 maja 1997r. informacji, iż wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy jednocześnie świadectwo to potwierdza zatrudnienie jako spawacz, a następnie zgrzewacz). Nadto wskazano, iż Sąd I instancji winien przeprowadzić dowód z zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach w firmie (...), które zostało wystawione w dniu 8 stycznia 2016 r., a także z innych ewentualnie zaoferowanych przez strony dowodów, a jeśli zajdzie konieczność dopuścić dowody z urzędu i na ich podstawie dokonać ustaleń i ostatecznej subsumcji, mając w szczególności na względzie okoliczność, iż świadectwo pracy jest jedynie dokumentem prywatnym. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza, korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególnie przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, zawarte w dziale III rozdziały 1 i 3 k.p.c.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Poznaniu, VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 30 czerwca 2017 r. wydanym w sprawie VII U 1222/17, oddalił odwołanie.

U podstaw powołanego orzeczenia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Odwołujący R. P. urodził się w dniu (...), z zawodu jest ślusarzem-spawaczem.

Jak wynika z książki spawacza Nr (...) z dnia 19 października 1974 r. odwołujący posiada uprawnienia spawacza gazowego i elektrycznego.

Od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. odwołujący odbywał naukę zawodu ślusarza-spawacza w Przedsiębiorstwie Państwowym Zakłady (...) w P., a od 1 lipca 1974 r. do 9 marca 1979 r. pracował w rzeczonym przedsiębiorstwie na stanowisku ślusarza – spawacza, w pełnym wymiarze pracy, na podstawie umowy o pracę z dnia 14 czerwca 1974 r. W okresie od 24 kwietnia 1975 r. do 2 maja 1977 r. odwołujący pełnił służbę wojskową. Świadectwo pracy z dnia 2 czerwca 2015 r. zawiera adnotację o tym, że odwołujący od 1 lipca 1974r. do 9 marca 1979 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Jak wynika ze świadectwa pracy z dnia 23 marca 1979 r., R. P. był zatrudniony w Kombinacie Państwowych Gospodarstw (...) w P. – N. od 10 marca 1979 r. do 23 marca 1979 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku ślusarza. W czasie zatrudnienia nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r. odwołujący był zatrudniony w Kombinacie Budowlanym (...) w P. na stanowisku ślusarza - spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy.

W zachowanej dokumentacji osobowej z okresu zatrudnienia odwołującego w Kombinacie Budowlanym (...) w P. wpisano następujące stanowiska zajmowane przez odwołującego: ślusarz-spawacz w umowie o pracę z dnia 28 marca 1979 r., ślusarz-spawacz na karcie obiegowej z dnia 28 marca 1979 r., ślusarz-spawacz (ślusarnia) w skierowaniu na badania lekarskie z dnia 23 marca 1979 r., ślusarz-spawacz w zaświadczeniu Nr (...)z dnia 27 marca 1979r. o przeszkoleniu z zakresu BHP, ślusarz-spawacz (ślusarnia) na wniosku w sprawie zatrudnienia z dnia 28 marca 1979 r., ślusarz-spawacz – w zaświadczeniach lekarskich z dnia 12 marca 1985 r., z dnia 8 kwietnia 1986 r., z dnia 16 czerwca 1987 r. i z dnia 2 sierpnia 1989 r., ślusarz - spawacz w angażach z dnia 30 lipca 1984 r. i z dnia 21 października 1986 r., ślusarz na kartach wynagrodzenia z lat 1980-1988, ślusarz-spawacz kw piśmie kierującym odwołującego do prowadzenia brygady ślusarzy-spawaczy w zastępstwie innego pracownika z dnia 22 czerwca 1988r.

Odwołujący pracował w Kombinacie Budowlanym (...) w P.. Odwołujący został przydzielony do prac w betoniarni i w ślusarni w trakcie budowy osiedla (...), gdzie wykonywał prace ślusarskie: formy do płyt, konstrukcje stalowe, balustrady, przeróbki form do płyt. W ślusarni były wydzielone boksy spawalnicze wyposażone w wyciągi. Tam spawano mniejsze konstrukcje stalowe, balustrady i kratki, które wcześniej przygotowywali pomocnicy. Boksy były zasłonięte materiałami niepalnymi. Przeróbki form do płyt były wykonywane w głównej hali wyposażonej w suwnice. Wybrane elementy stalowe wymagały podgrzania przed procesem spawania. Na wykonywanie prac ślusarskich sprowadzających się do przygotowania, docięcia lub wycięcia materiałów ,odwołujący przeznaczał 20% swojego czasu w ciągu jednego ośmiogodzinnego dnia pracy, natomiast w boksie spawalniczym przebywał przez 80% swojego czasu pracy i tam zajmował się wyłącznie spawaniem. Odwołujący obsługiwał spawarkę elektrodową, palnik acetylenowo-tlenowy. W pracy otrzymywał mleko, posiłki regeneracyjne i odzież roboczą z atestem. Pracodawca wypłacał odwołującemu dodatek szkodliwy. W zakładzie pracy, w którym pracował odwołujący było zatrudnionych kilku pracowników wyłącznie na stanowisku spawacza. Przez pewien okres spawaczom pomagali pomocnicy, którzy odcinali elementy z płyt. W świadectwie pracy wystawionym w dniu 29 września 1988 r. potwierdzono, że odwołujący był zatrudniony od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r., w pełnym wymiarze czasu pracy i zajmował stanowisko ślusarza-spawacza.

W okresie od 23 września 1988 r. do 30 sierpnia 1991 r. odwołujący prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą.

W świadectwie pracy z dnia 2 stycznia 1995 r. wpisano, że odwołujący od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. był zatrudniony w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) w P. na stanowisku spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy. W zaświadczeniu z dnia 8 stycznia 2016 r. wpisano, że odwołujący w okresie od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1991 r. był zatrudniony w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) w P. w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na podstawie umowy o pracę z dnia 23 września 1991 r. odwołujący został zatrudniony od 23 września 1991 r. w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P. na stanowisku spawacza, w pełnym wymiarze czasu pracy. Umowa została zawarta na czas określony, tj. do 31 grudnia 1991 r.

Od 1 stycznia 1992 r. do 31 grudnia 1994 r. odwołujący kontynuował zatrudnienie na stanowisku spawacza, w pełnym wymiarze godzin. Zakład prowadzony przez W. B. zajmował się produkcją elementów służących do budowy sieci gazowej na zewnątrz i przyłączy oraz ich sprzedażą. Do zakresu obowiązków odwołującego w okresie od 1 stycznia 1992 r. do 31 grudnia 1994 r. należało spawanie rurociągów metalowych, kołnierzy oraz innych elementów. W trakcie pracy ww. zakładzie ślusarze nie mogli sami spawać, jedynie spawacze mogli wykonywać czynności spawalnicze.

W dniu 1 stycznia 1995 r. odwołujący podjął pracę w firmie (...) E. B. w S. w pełnym wymiarze czasu pracy. Na stanowisku spawacza odwołujący pracował od 2 stycznia 1995 r. do 28 lutego 1997 r., a od 1 marca 1997 r. do 22 maja 1997 r. wykonywał pracę zgrzewacza. Praca odwołującego na stanowisku spawacza polegała na spawaniu kołnierzy, skrzynek, rur i innych elementów. Budowa sieci gazowej wiązała się z wykonywaniem przez odwołującego prac ślusarsko-spawalniczych. Po wprowadzeniu na rynek rurociągów PE niektóre elementy wymagały spawania elektrycznego, a pozostałe zgrzewania przy użyciu maszyny, która podgrzewała rury. Praca na stanowisku zgrzewacza polegała na łączeniu rur przy użyciu maszyny w miejscu, gdzie trzeba było spawać, by nacisnąć rurę PE na prasie. Do wykonywania prac ślusarskich odwołujący używał młotka, przycinaka, spawarki i szlifierki.

W dokumentach dotyczących zatrudnienia w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P. W. B. oraz w (...) E. B. w S. wpisano następujące stanowiska zajmowane przez odwołującego: spawacz na karcie badania okresowego z 8 listopada 1993 r., spawacz w zaświadczeniu z 2 stycznia 1995 r., spawacz w zaświadczeniu o powierzeniu obowiązków z 2 stycznia 1996 r. oraz zgrzewacz w zaświadczeniu o powierzeniu obowiązków z dnia 28 lutego 1997 r.

W świadectwie pracy z dnia 23 maja 1997 r. wpisano, że odwołujący od 1 stycznia 1995 r. do 22 maja 1997 r. był zatrudniony w firmie (...) E. B. w S. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza (w okresie od 1 stycznia 1995 r. do 28 lutego 1997 r.) i zgrzewacza (w okresie od 1 marca 1997 r. do 22 maja 1997 r.). Świadectwo nie zawiera wpisu o tym, że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

W okresie od 18 sierpnia 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. odwołujący był zatrudniony w Fabryce (...) sp. z o.o. w K. na stanowisku ślusarza w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dniu 4 maja 2015 r. R. P. złożył wniosek o emeryturę.

W dniu (...) r. odwołujący ukończył(...) lat. Odwołujący złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący udowodnił łącznie 26 lat, 4 miesiące i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym 26 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 5 dni okresów nieskładkowych.

Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym Zakłady (...) w P. od 1 lipca 1974 r. do 6 kwietnia 1977 r. i od 2 maja 1977 r. do 9 marca 1979 r. (4 lata, 7 miesięcy i 15 dni) jako okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 16 czerwca 2015 r. pozwany wydał zaskarżoną decyzję.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione.

Istota sporu w przedmiotowej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy pozwany organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. zasadnie odmówił odwołującemu R. P. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Skutki prawne wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze określone zostały w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), powoływanej dalej jako ustawa emerytalna i utrzymanym jej przepisami w mocy rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), wydanym na podstawie art. 55 uchylonej ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1982 roku Nr 40, poz. 267 ze zm.). Przepisy powołanego rozporządzenia nadal stanowią podstawę do ustalania wieku emerytalnego, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków uprawniających do emerytury w stosunku do pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (vide wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 r. P 17/03, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2016 r., III UK 132/15).

Uprawnienia ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze określa art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zarówno z literalnego brzmienia wskazanego przepisu, jak i jego umiejscowienia w przepisach przejściowych ustawy wynika, że reguluje on w sposób szczególny zasady nabywania prawa do emerytury ze względu na pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla grupy ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku i jest unormowaniem szczególnym w stosunku do uregulowań zawartych w art. 32 i art. 46 tej ustawy. Ponadto, art. 184 ustawy emerytalnej, jako przepis rangi ustawowej, ma pierwszeństwo zastosowania przed przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, chociaż odsyła do nich jako „przepisów dotychczasowych”. Przepisy powołanego rozporządzenia winny mieć jednakże zastosowanie tylko w zakresie niesprzecznym z art. 184 ustawy.

Zgodnie z brzmieniem art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej tym właśnie ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Z kolei ust. 2 w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 r. stanowi, że emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Wiek emerytalny przewidziany w przepisie art. 32 ustawy emerytalnej to wiek ustalony na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 cytowanej ustawy). W przepisach dotychczasowych wskazane są również okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, które uprawniają do ubiegania się o przyznanie emerytury.

Z kolei zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy

w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnej jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie odwołujący R. P. domagał się ostatecznie zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach następujących okresów zatrudnienia:

- od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r. w Kombinacie Budowlanym (...) w P.,
- od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P.,
- od 1 stycznia 1995 r. do 22 maja 1997 r. w (...) E. B. w S..

W orzecznictwie przyjmuje się, że wykonywanie pracy w szczególnych warunkach (...) może być udowodnione wszystkimi dostępnymi środkami dowodowymi (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1998 r., II UKN 357/98), w tym zwłaszcza dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, wyjaśnieniami stron (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie III AUa 2677/11). Wymaga przy tym również wyraźnego odnotowania stanowisko Sądu Najwyższego, jednolicie aprobowane przez sądy powszechne, zgodnie z którym przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący, ale nie oznacza to, iż przepisy te powinny być wykładane (interpretowane) zawężająco lub restrykcyjnie w sposób wykluczający lub przekreślający je jako podstawę nabycia prawa do emerytury z uwagi na przepracowanie okresów zatrudnienia w szkodliwych warunkach pracy. Trafne jest założenie, że w spornych przypadkach - uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2016 r., III AUa 755/15, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 sierpnia 2013 r., III AUa 1769/12).

Sąd Okręgowy wskazał, iż wyniki postępowania dowodowego w rozpoznawanej sprawie przesądzają niezbicie o tym, że okres zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) w P. od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r. nie może być zaliczony do pracy w szczególnych warunkach. Z ustaleń sądu wynika, że odwołujący w trakcie zatrudnienia w rzeczonym zakładzie nie wykonywał stale i wyłącznie pracy spawacza. Odwołujący zeznał, że w ciągu jednego dnia roboczego 20% swojego czasu poświęcał na prace ślusarskie wykonywane poza boksem spawalniczym, które polegały na przygotowaniu elementów do spawania, tj. na wycinaniu form do płyt, konstrukcji stalowych, balustrad, przeróbce form do płyt, natomiast 80% czasu zajmowały mu prace spawalnicze. Tylko stała praca i wykonywana w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych wiąże się z takim stopniem uciążliwości, że powoduje szybszą utratę zdolności do świadczenia pracy, uzasadniającą uprawnienie do wcześniejszego skorzystania z prawa do emerytury. Skoro przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r. nie wykonywał prac objętych wykazem A, Dział XIV, poz.12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., nie można było przyjąć, aby ten okres można było uwzględnić przy ustalaniu wymaganego na dzień 1 stycznia 1999 r. stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Stanowisko pracy ślusarz-spawacz wskazywane między innymi w angażach z dnia 30 lipca 1984 r. i z dnia 21 października 1986 r. oraz stanowisko ślusarz wyszczególnione w kartach wynagrodzeń z lat 1980-1988 odpowiadało rzeczywiście wykonywanym przez odwołującego obowiązkom. Stanowiska ślusarz czy spawacz posiadają samodzielny charakter i nie mogą być utożsamiane z prowadzeniem prac ślusarsko-spawalniczych. Nadto prace ślusarskie nie zostały zakwalifikowane przez ustawodawcę jako oddziałujące szkodliwie na organizm pracownika. Nie bez znaczenia jest okoliczność, że w świadectwie pracy wystawionym w dniu 23 września 1988 r. nie zamieszczono wpisu o tym, że odwołujący wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ostatecznie praca na stanowisku niewymienionym w wykazie prac wykonywanych w szczególnych warunkach nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, która uprawnia do wcześniejszej emerytury, choćby wykonywane były na tym stanowisku różne czynności przypisane pracom w takich warunkach, lecz dla innych stanowiskach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., I UK 549/12, LEX nr 1383248). Podkreślić

należy, że nawet wykonywanie przez odwołującego prac w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk zaliczonych przez pracodawcę do pracy w warunkach szczególnych nie oznacza automatycznego zakwalifikowania spornego okresu zatrudnienia do okresu pracy w warunkach szczególnych (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r. I UK 192/07, LEX nr 44272). Z ustaleń sądu I instancji wynika, że sporne zatrudnienie wymagało co prawda od odwołującego wykonywania jako dominującej pracy spawacza, ale nie można uznać, że prace ślusarskie odwołujący wykonywał jako prace pomocnicze, niezbędne, czy stanowiące część etapu, procesu pracy spawacza, bowiem nie wykonywał ich w szczególnych warunkach uciążliwych dla zdrowia. Nadto należy podkreślić, że prawo do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co między innymi nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru, jako przesłanki przyznania przedmiotowego prawa.

Kolejnymi okresami wskazanymi przez odwołującego, a nie uwzględnionymi przez organ rentowy, był okres od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P. oraz okres od 1 stycznia 1995 r. do 22 maja 1997 r. w (...) E. B. w S.. Z akt osobowych dotyczących zatrudnienia odwołującego ww. zakładach wynika, że od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. był on zatrudniony w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) w P., na stanowisku spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w firmie (...) E. B. w S. odwołujący pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 stycznia 1995 r. do 28 lutego 1997 r. na stanowisku spawacza, a od 1 marca 1997 r. do 22 maja 1997 r. na stanowisku zgrzewacza.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, oparte przede wszystkim na dowodzie z zeznań odwołującego R. P. przesłuchanego w charakterze strony oraz świadka W. B., jak również zachowanej dokumentacji osobowej odwołującego, pozwala, zdaniem Sądu Okręgowego, zaliczyć okres zatrudnienia w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P. od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. (3 lata, 3 miesiące i 7 dni) oraz okres zatrudnienia w (...) E. B. w S. od 1 stycznia 1995 r. do 22 maja 1997 r. (2 lata, 4 miesiące i 22 dni) jako pracę w szczególnych warunkach. Świadek potwierdził, że odwołujący pracował jako spawacz stale, przez co najmniej osiem godzin dziennie w ciągu roku. Okoliczność tę potwierdza również karta badania okresowego z dnia 8 listopada 1993 r., zaświadczenie z dnia 2 stycznia 1995 r., zaświadczenie z dnia 2 stycznia 1996 r., które zawierają wpis o zajmowaniu przez odwołującego stanowiska spawacza, jak również zaświadczenie z dnia 28 lutego 1997 r. o powierzeniu obowiązków zgrzewacza. Prace spawacza wymienione są w wykazie A, dział XIV zatytułowanym „Prace różne” pod poz. 12 – prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodowodowym rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., natomiast praca na stanowisku zgrzewacza była wymieniona w Dziale III poz. 14 pkt 32 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Reasumując, Sąd Okręgowy przyjął, iż R. P., który udowodnił łącznie ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, nie legitymuje się ponad 15-letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach. Zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia: w Zakładzie Usługowo-Handlowym (...) W. B. w P. od 23 września 1991 r. do 31 grudnia 1994 r. (3 lata, 3 miesiące i 7 dni), na stanowisku spawacza, w firmie (...) E. B. w S. od 1 stycznia 1995 r. do 28 lutego 1997 r. na stanowisku spawacza oraz od 1 marca 1997 r. do 22 maja 1997 r. na stanowisku zgrzewacza, w łącznym wymiarze 2 lata, 4 miesiące i 22 dni), nadto okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 24 kwietnia 1975 r. do 2 maja 1977 r. włączonego przez sąd do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w poprzednim postępowaniu toczącym się w sprawie VII U 2046/15, jest niewystarczające do przyjęcia, że praca odwołującego spełniała przesłanki, o jakich mowa w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, ponieważ odwołujący nie wykazał, że przepracował co najmniej 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, uprawniających do nabycia emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi odwołujący zarzucił:

1. poczynienie błędnych ustaleń faktycznych poprzez:

a. nieuprawnione w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przyjęcie, iż zeznania odwołującego dotyczące okresu zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) w P. od 29.03.1979 roku do 20.09.1988 roku w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza nie zasługują na uwzględnienie w sytuacji, gdy odmiennie, niż w sposób nieprawidłowy ustalił to Sąd I instancji, wnioskodawca w trakcie przesłuchania na rozprawie wcale nie przyznał, że w ośmiogodzinnym dniu pracy wykonywane przez niego prace ślusarskie stanowiły 20%, a spawanie 80% jego czasu pracy (por. 00.49.52 protokołu rozprawy z dnia 30.06.2017 roku, gdzie stwierdził on jedynie, że 80% dziennie w kombinacie przebywał w boksie spawalniczym, a 20% poza tym boksem, co Sąd I instancji znacząco i w sposób nieuprawniony przeinaczył), a dokumenty zgromadzone w sprawie, gdzie jako stanowisko odwołującego wskazano „ślusarz - spawacz” (wpisano stanowisko zgodnie z wyuczonym zawodem ubezpieczonego - por. protokół rozprawy 00.38.03, przy czym trzeba podkreślić, że dla przedmiotowej sprawy liczy się nie nazwa stanowiska, ale charakter wykonywanych faktycznie czynności) oraz fakt, iż ubezpieczony był zatrudniony na Ślusarni (w Kombinacie nie było osobnego działu spawalniczego, ale jedynie boksy spawalnicze ze specjalnymi wyciągami na Ślusarni, co wynika wprost z przesłuchania ubezpieczonego, któremu Sąd I instancji w tym zakresie dał wiarę), nie wynika jaką pracę ubezpieczony faktycznie świadczył;

b. nieuprawnione w świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przyjęcie, że wyniki postępowania dowodowego oparte głównie na dowodzie z zeznań odwołującego w rozpoznawanej sprawie przesądzają i to niezbitcie o tym, że okres zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) w P. od 29.03.1979 roku do 30.09.1988 roku nie może być zaliczony do pracy w szczególnych warunkach, gdyż odwołujący nie wykonywał stale i wyłącznie pracy spawacza w sytuacji, gdy wnioskodawca wbrew nieuprawnionej ocenie Sądu I instancji wcale nie zeznał, że w ciągu jednego dnia roboczego 20 % swojego czasu poświęcał na prace ślusarskie wykonywane poza boksem spawalniczym, które polegały na przygotowaniu elementów do spawania, ale jedynie wskazał, że 80% dziennie w kombinacie przebywał w boksie spawalniczym, przy czym bywało, że większe elementy spawał na głównej Sali Ślusarni, gdyż były tam potrzebne do tego suwnice;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a polegało na tym, że wbrew dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., Sąd I instancji postępowanie dowodowe przeprowadził i ocenił w sposób tendencyjny — zob.: 00.03.00 - Sąd Okręgowy na wstępie rozprawy przed przeprowadzeniem pozostałych dowodów podał, że zgromadzone w sprawie dokumenty wskazują, iż ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku łączonym i pracował na Ślusarni co nie daje podstaw do uwzględnienia odwołania; 00.03.33 - Sąd I instancji bezpodstawnie ocenił, że złożone w sprawie dokumenty mają większą moc dowodową, niż inne zaproponowane dowody; 00.04.15 Sąd Okręgowy dowód z przesłuchania odwołującego ocenił jako nieistotny dla rozstrzygnięcia, wbrew stanowisku i wytycznym podanym w uzasadnieniu wyroku tutejszego Sądu Apelacyjnego uchylającego sprawę do ponownego rozpoznania; 00.13.15 - 00.14.07, gdzie Sąd Okręgowy, odmiennie niż podał świadek, opisał prace wykonywane przez ubezpieczonego jako prace „ślusarko - spawalnicze” zamiast prawidłowo „spawalniczo - ślusarskie”, co nie jest bez znaczenia w kontekście okoliczności istotnych dla sprawy i pomimo zwrócenia uwagi przez pełnomocnika ubezpieczonego w protokole rozprawy 00.11.33 pozostawiono określenie „ślusarko - spawalnicze”; 00.53.15, gdzie Sąd I instancji zasugerował, że jeżeli nie będzie dalszych wniosków dowodowych, to będzie to miało ujemne konsekwencje dla ubezpieczonego; 00.49.52, gdzie mój Klient stwierdził jedynie, że 80% czasu pracy dziennie w kombinacie przebywał w boksie spawalniczym, a 20% poza tym boksem, co Sąd I instancji znacząco i w sposób nieuprawniony przeinaczył na jego niekorzyść — protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 30.06.2017 roku, z którego wynika, że Sąd I instancji jeszcze przed przeprowadzeniem wszystkich zaproponowanych dowodów założył, że sprawa zakończy

się dla ubezpieczonego ujemnie), pod z góry powziętą tezę, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) w P. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Apelujący wniósł również o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka Z. K. na okoliczność, świadczeniem pracy jakiego rodzaju zajmował się ubezpieczony na rzecz Kombinat Budowlanego (...) i czy była to praca w szczególnych warunkach, powołując się przy tym na brak możliwości skorzystania z tego dowodu w toku postępowania przed Sądem I instancji.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania ubezpieczonego i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Jednocześnie apelujący domagał się zasądzenia na swoją rzecz od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wymaga wyjaśnienia, że na etapie ponownego postępowania apelacyjnego spór dotyczył ustalenia, czy okres zatrudnienia wnioskodawcy w Kombinacie Budowlanym (...) stanowił okres pracy w szczególnych warunkach.

Należy również wskazać, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Podkreślić też należy, że Sąd ten nie może poprzestać jedynie na ustosunkowaniu się do zarzutów apelacyjnych. Merytoryczny bowiem charakter orzekania Sądu II instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000r., III CKN 812/98). Ponadto Sąd II instancji orzeka nie tylko na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd I instancji, ale także w postępowaniu apelacyjnym. Stąd też istnieje możliwość uzupełnienia postępowania dowodowego, o ile strony złożą stosowne twierdzenia faktyczne i wnioski dowodowe dopuszczalne w świetle art. 381 k.p.c. Sąd odwoławczy może także na podstawie art. 232 zd. 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. dopuścić z urzędu dowód niewskazany przez stronę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015r., I PZ 28/14).

Z uwagi na zarzuty apelacji, kwestionujące ustalony stan faktyczny, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382 k.p.c. uzupełnił postępowanie dowodowe i przeprowadził dowód z uzupełniającego przesłuchania odwołującego na okoliczność rodzaju wykonywanych czynności służbowych w okresie zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...).

Należało bowiem zgodzić się z zarzutami apelującego podważającymi prawidłowość dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny zeznań odwołującego, a w szczególności prawidłowość uznania, że z ich treści wynika jednoznacznie, jakoby tylko 80 % czasu pracy stanowiło świadczenie pracy na stanowisku spawacza, a 20% typowe prace ślusarskie, wykonywane poza miejscem, gdzie byłby narażony na szkodliwe warunki wynikające ze spawania.

Wnioskodawca przed sądem odwoławczym wyjaśnił na czym konkretnie polegały czynności realizowane przez niego w spornym okresie. Jednocześnie odwołujący wyraźnie podkreślił, że przez cały okres pracy w Kombinacie Budowlanym (...) pracował wyłącznie jako spawacz przy pracach spawalniczych, na które składały się czynności przygotowujące elementy do spawania i samo spawanie. Wymaga przy tym podkreślenia, iż z zeznań wnioskodawcy wynika, że większość elementów była spawana w wydzielonych boksach spawalniczych, natomiast duże elementy, niemieszczące się w boksach, były spawane poza nimi, a czasami nawet na zewnątrz hali, bowiem wymagały używania w tym celu suwnic. W tym miejscu wymaga podkreślenia, że wnioskodawca wskazywał na powyższe okoliczności już w toku przesłuchania przed Sądem I instancji (od 00:33:47 nagrania z rozprawy z dnia 30 czerwca 2017 r.). Należy także

zwrócić uwagę, że z zeznań wnioskodawcy wynika wprost i w świetle doświadczenia życiowego i zasad logiki nie budzi to wątpliwości tut. Sądu, typowi ślusarze pracowali na tokarni i w narzędziowni, natomiast czynności przygotowawcze, czyli ślusarskie, podejmowane przez wnioskodawcę były ściśle związane z technologicznym procesem spawania i tylko dla jego potrzeb. Ponadto wnioskodawca wskazał, że czynności przygotowawcze były wykonywane w tym samym miejscu, gdzie odbywało się spawanie. Należy również zauważyć, że według wyjaśnień odwołującego, pracował on w hali nazywanej ślusarnią, w której były jedynie wydzielone boksy spawalnicze i nie było w zakładzie osobnego działu spawalniczego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania odwołującego zasługiwały na przyznanie im przymiotu wiarygodności, albowiem były one logiczne i spójne, w tym także z zeznaniami złożonymi w toku postępowania przed Sądem I instancji. Nadto znajdowały potwierdzenie we wskazaniach doświadczenia życiowego. Należy przy tym zwrócić uwagę na wysoki stopień szczegółowości zeznań wnioskodawcy, co w powiązaniu ze spójnością powoływanych twierdzeń świadczy o tym, że wnioskodawca zeznawał o faktach, które rzeczywiście miały miejsce.

Wymaga przy tym wyjaśnienia, że stwierdzenie niespójności pomiędzy zeznaniami odwołującego, a treścią dokumentów zawartych w jego aktach osobowych, nie przesądza o niewiarygodności jego zeznań. Należy bowiem zauważyć, że w procedurze cywilnej nie obowiązuje jakakolwiek hierarchia dowodów, stąd nie można a priori zakładać wyższej mocy dowodowej dokumentów od zeznań strony. Sąd każdorazowo ocenia wagę poszczególnych dowodów z uwzględnieniem całokształtu materiału dowodowego. W tym kontekście należy wskazać na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 5 października 2011 r. wydanym w sprawie II UK 43/11, według którego każdy istotny fakt, w tym taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury lub ustalenia jej wysokości, może być dowodzony wszelkimi dostępnymi środkami także wówczas, gdy z dokumentu wynika co innego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ujawnienie w dokumentacji osobowej wnioskodawcy faktu zatrudnienia na stanowisku ślusarza nie wyklucza tego, że w rzeczywistości wykonywał on prace w charakterze spawacza, tym bardziej, gdy zważy się na wyjaśnienia odwołującego wskazujące na brak zorganizowania odrębnej jednostki spawalni, a jedynie wydzielenie boksów spawalniczych w hali nazywanej ślusarnią. Fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w ślusarni mógł zatem wpłynąć na określanie jego stanowiska pracy jako ślusarza i nie przesądza o tym, że faktycznie wykonywał on typowe prace ślusarza, tym bardziej - że samo świadectwo pracy wprost potwierdza stanowisko ślusarz - spawacz, potwierdzając tym samym pracę spawacza. Należy przy tym zauważyć, że dokumentację osobową należy kwalifikować jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., a zatem stanowiące jedynie dowód tego, że osoba, która dokument podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie i nie wiąże się z nimi domniemanie zgodności z prawdą faktów w nich stwierdzonych.

Należy również zwrócić uwagę, że w aktach osobowych wnioskodawcy zasadniczo nie ma dokumentów wskazujących na szczegółowy zakres czynności (z wyjątkiem Ramowego zakresu czynności dla brygadzysty z dnia 2 lipca 1986 r.), z którego wynikałoby jednoznacznie, jakie konkretnie czynności i w jakim wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał. Godzi się także zauważyć, że wnioskodawca ubiegał się o zatrudnienie na stanowisku ślusarza-spawacza, zgodnie ze swoim wyuczonym zawodem i tak w większości dokumentów jego stanowisko oznaczano. Biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie i ocenianego z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, Sąd Apelacyjny uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy, iż 80% czasu pracy wykonywał czynności spawalnicze w boksach spawalniczych i na hali, a pozostały czas zabierały mu czynności przygotowujące elementy do spawania i nie wykonywał typowych, niezwiązanych ze spawaniem, prac ślusarskich, bowiem od tego byli zatrudnieni osobno ślusarze.

Powyższe uprawnia do uznania, iż stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał w spornym okresie zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) od 29 marca 1979 r. do 30 września 1988 r., prace przy spawaniu.

Dodatkowo za powyższym przemawia również fakt wypłacania odwołującemu dodatku z tytułu pracy w warunkach szkodliwych.

Zgodnie natomiast z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie z kolei do § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Pracą w warunkach szczególnych jest przy tym praca świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach wskazanych w załączniku A do rozporządzenia z 7.02.1983r. (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Normatywne rodzaje prac w szczególnych warunkach wyróżnia kryterium merytoryczne i formalne; pierwsze dotyczy wykonywania stale i w pełnym wymiarze takiej pracy, warunkiem drugiego jest wymienienie jej w rozporządzeniu z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku emerytalnym określonym w tym rozporządzeniu (wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2009r., II UK 199/08).

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010r., II UK 21/10). Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2011r., I UK 174/11).

Wykaz A, stanowiący załącznik do rozporządzenia, w dziale XIV zatytułowanym „Prace różne” pod poz. 12 wymienia jako prace w warunkach szczególnych prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Wymaga przy tym również wyraźnego odnotowania stanowisko Sądu Najwyższego, jednolicie aprobowane przez sądy powszechne, jak również tutaj. Sąd, zgodnie z którym przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący, ale nie oznacza to, iż przepisy te powinny być wykładane (interpretowane) zawężająco lub restrykcyjnie w sposób wykluczający lub przekreślający je jako podstawę nabycia prawa do emerytury z uwagi na przepracowanie okresów zatrudnienia w szkodliwych warunkach pracy. Trafne jest założenie, że w spornych przypadkach -

uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania „aptekarskiej” miary lub „stopera w rękę” (wyrok SN z dnia 22 kwietnia 2009r., II UK 333/08, wyrok SA w Poznaniu z dnia 14 stycznia 2016r., III AUa 755/15, wyrok SA w Łodzi z dnia 21 sierpnia 2013r., III AUa 1769/12).

Sąd Apelacyjny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, a w szczególności zeznań wnioskodawcy złożonych przed sądami obu instancji, ustalił, że w okresie zatrudnienia w Kombinacie Budowlanym (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza. W ocenie Sądu Apelacyjnego, za pracę w szczególnych warunkach należało uznać również czynności podejmowane w celu przygotowania materiału do spawania, ponieważ były one ściśle powiązane z procesem technologicznym spawania i były realizowane w tym samym miejscu, gdzie następowało spawanie, a zatem także wówczas wnioskodawca był narażony na szkodliwe oddziaływanie spawania. Wymaga przy tym podkreślenia, że czynności przygotowawcze wykonywane były na tej samej hali produkcyjnej, gdzie nieustannie odbywał się proces spawania. Praca w takim środowisku, w którym spawacze byli cały czas narażeni na szkodliwe warunki pracy, wynikające ze spawania, w tym zwłaszcza na wdychanie substancji chemicznych wydzielanych w trakcie spawania, nawet wówczas, gdy nie wykonywali bezpośrednio czynności spawalniczych, musi być uznana za pracę w szczególnych warunkach. W cyt. już wyżej wyroku SN z dnia 22 kwietnia 2009r., II UK 333/08, podkreślono, iż równoczesne i incydentalne wykonywanie przez spawacza niektórych prac ślusarskich w tym samym szkodliwym środowisku pracy i to na wyraźne polecenie przełożonych, nie wyklucza zaliczenia tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Zatem, nawet jeśli czynności przygotowawcze zajmowały wnioskodawcy 20% czasu pracy, to i tak wykonywane były w tym samym szkodliwym środowisku pracy, co uzasadniało uznanie, że odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Stanowisko to jest tym bardziej zasadne, gdy weźmie się pod uwagę literalne brzmienie poz. 12 w dziale XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r., (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) zatytułowanego „Prace różne”, gdzie jako prace w warunkach szczególnych, wymienia się prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym. Regulacja ta kładzie zatem nacisk na prace przy spawaniu, a nie tylko prace polegające na samym spawaniu, czyli zwłaszcza na prace w procesie spawania, w narażeniu na bezpośrednie działanie tych samych szkodliwych warunków pracy (zwłaszcza chemicznych oparów wydzielanych w trakcie spawania).

Oceniając zatem czy odwołujący spełnił ustawową przesłankę przepracowania co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, stale i pełnym wymiarze czasu pracy, należy uznać, że Sąd I instancji niezasadnie odmówił zaliczenia także omawianego okresu zatrudnienia odwołującego, którego uwzględnienie, razem ze słusznie zaliczonym przez Sąd Okręgowy okresem pracy spawacza od 23.09.1991r. do 31.12.1994r. w firmie (...) i od 1.01.1995r. do 22.05.1997r. w firmie (...), daje łącznie ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie bezspornie wnioskodawca spełnił pozostałe warunki przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, a określone w treści art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W tym miejscu wystarczy jedynie podkreślić, iż tutaj Sąd w całości podziela ustalenia faktyczne i zważania prawne poczynione przez Sąd Okręgowy w pozostałym zakresie, a w szczególności w zakresie zaliczenia pracy wnioskodawcy w okresie od 23.09.1991r. do 31.12.1994r. w firmie (...) i od 1.01.1995r. do 22.05.1997r. w firmie (...) do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bez potrzeby ponownego szczegółowego omawiania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury, o którym mowa w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przepis art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wnioskodawca ukończył wymagany wiek (...) lat -(...)roku, a wniosek o emeryturę złożył 4 maja 2015 r., zatem datę początkową przyznania wnioskodawcy emerytury stanowi dzień (...)

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny ,na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym począwszy od (...) r.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło w oparciu o przepis art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w zw. § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.). Wymaga przy tym wyjaśnienia, że w toku niniejszej sprawy wnioskodawca dwukrotnie wnosił apelację od wyroków Sądu I instancji, w związku z czym poniósł koszty opłat sądowych od apelacji w łącznej kwocie 60 zł. Dlatego też należało zasądzić od pozwanego organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Małgorzata Aleksandrowicz
--------------------------------	-------------------------	-------------------------------